

НАРЕДБА № 7 ОТ 4 ДЕКЕМВРИ 2007 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "ОПЕРАТОР В ТЕКСТИЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО"

В сила от 05.02.2008 г.

*Издадена от Министерството на образованието и науката
Обн. ДВ. бр.11 от 5 Февруари 2008г.*

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професия 542030 "Оператор в текстилното производство" от област на образование "Производство и преработка" и професионално направление 542 "Производство на текстил, облекло и кожени изделия" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професия 542030 "Оператор в текстилното производство" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на втора степен на професионална квалификация за специалностите:

1. 5420301 Предачно производство;
2. 5420302 Тъкачно производство;
3. 5420303 Плетачно производство.

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Оператор в текстилното производство".

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията "Оператор в текстилното производство" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по

ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);
2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г., включително по специалности и професии от професионално направление "Оператор в текстилното производство" от Списъка на специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 г., се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията
"Оператор в текстилното производство"

Професионално направление:	
542	Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия
Наименование на професията:	
542030	Оператор в текстилното производство

1. Входни характеристики
1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В таблица 1 са представени специалностите, включени в професията

"Оператор в текстилното производство" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) съгласно Заповед № РД-09-413 от 12.V.2003 г., изменен и допълнен със Заповед № РД-09-04 от 8.I.2004 г., Заповед № РД-09-34 от 22.I.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 9.IV.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.II.2005 г., както и входящото минимално образователно равнище за придобиване на съответната степен на професионална квалификация.

Таблица 1

Специалност		Степен на професионална квалификация	Входящо минимално образователно равнище
5420301	Предачно производство	Втора	Завършено основно образование
5420302	Тъкачно производство	Втора	Завършено основно образование
5420303	Плетачно производство	Втора	Завършено основно образование

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение
Упражняването на професията "Оператор в текстилното производство" изисква от кандидата за обучение да бъде физически годен и психически здрав, което се удостоверява с медицинско свидетелство, доказващо, че тази професия не му е противопоказна (чл. 14, ал. 3 ЗПОО).

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции по специалности

Основните характеристики на профила на професията, диференцирани по специалности, са представени в таблица 2.

Таблица 2

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
		знания за:	умения за:	професионално-личностни качества
1	2	3	4	5
1. Специалност 5420301 "Предачно производство"				
1. Управлява и контролира машините за първична обработка на влакната: памук, вълна, лен и естествена коприна.	<p>Машини:</p> <p>За памук: влакноотделящи (магани) и пухоотделящи (линтер);</p> <p>За вълна: сортировъчна маса, перални инсталации (левиатани), сушилни апарати, чепкало;</p> <p>За ликови влакна: корито за отопяване, очукващи машини (швингмашина);</p> <p>За естествена коприна: свилоточна машина;</p> <p>Материали и суровини: влакна (памук, вълна</p>	<p>Видове текстилни влакна и техните физични и химични свойства;</p> <p>Технологична последователност на процесите за първична обработка на влакната, тяхната цел и същност;</p> <p>Устройство и действие на машините за първична обработка на влакната;</p> <p>Технологична документация - видове, приложения;</p> <p>Технологични карти - съдържание, условни означения и т.н.</p>	<p>Извършване на основни манипулации при работа с машините за подготовка на влакната за влачене;</p> <p>Разпознаване на видовете влакна и определяне вида на текстилните влакнести материали и полуфабрикати по органолептичен метод;</p> <p>Качествено извършване на основните манипулации на машините за първична обработка на влакната;</p>	<p>Издръжливост на работа при еднообразна рутинна дейност;</p> <p>Способност за откриване и разпознаване на дефекти по влакната и смесите;</p> <p>Концентрация на вниманието и наблюдателност;</p> <p>Съобразителност;</p> <p>Умение за устно изразяване;</p> <p>Търпение и упоритост;</p> <p>Готовност за работа в екип;</p> <p>Самоконтрол.</p>

	и ликови влакна), ликови стебла, копринени буби; Перилни средства. Документация: технологии, технологични карти и стандарти.		Организиране на труда и работното място; Анализиране на получени дефекти; Разчитане на технологична документация.	
2. Управлява и контролира машините за подготовка на влакната за влачене.	Машини: За памук: разтворително-биещ агрегат (разтваряне, смесване и очистване); За вълна: инсталации за смесване на вълнени влакна, уредби за омасляване; За ликови влакна: резачно-късачни машини за накъсване на дълги ликови влакна, смесителен агрегат (смесване, разчепкване,	Основните текстилни суровини, техните свойства и приложението им; Стандартни изисквания при проектиране на смеси; Състав на емулсиите съобразно вида на влакната; Технологична последователност на процесите за подготовка на влакната за влачене; Цел и същност на процесите; Устройство и действие	Разпознаване на видовете текстилни суровини; Съставяне на предачни смеси; Приготвяне на предачни емулсии за омасляване, навлажняване и омекотяване на предачните смеси; Определяне вида на текстилните влакнести материали и полуфабрикати по органолептичен метод; Качествено	Издръжливост на работа при еднообразна рутинна дейност; Способност за откриване и разпознаване на дефекти по влакната и смесите; Концентрация на вниманието и наблюдателност; Съобразителност; Умение за устно изразяване; Търпение и упоритост; Готовност за работа в екип; Самоконтрол.

	<p>почистване и емулсиране); камери за отлежаване на влакната; Материали и суровини: Влакна: памук, вълна, ликови влакна и химични влакна; Предачна емулсия за омасляване на вълнени влакна и емулсии за омекотяване и навлажняване на ликови влакна; кани; кантари. Документация: технологии, технологични карти и стандарти.</p>	<p>на машините; Технологична документация - видове, приложения; Технологични карти - съдържание, условни означения и т.н. намаляване и отстраняване; Разчитане на технологична документация.</p>	<p>извършване на основните манипулации на машините за подготовка на влакната за влачене; Организиране на труда и работното място; Откриване и анализиране на най-често срещаните дефекти, причини за възникване и средства и начини за тяхното</p>	
<p>3. Управлява и контролира машините за подготовка на влакната за предене.</p>	<p>Машини: За памук, вълна, ликови и химични влакна: даращи, изтеглители и дублиращи машини,</p>	<p>Основни текстилни суровини, техните свойства и приложението им; Видове машини в зависимост от</p>	<p>Обслужване на машините за подготовка на влакната за предене; Определяне вида на текстилните влакнести</p>	<p>Издръжливост на работа при еднообразна рутинна дейност; Способност за откриване и разпознаване на дефекти; Концентрация на</p>

<p>решещи машини и предпредачни машини; За химични влакна: конвертерни машини за накъсване и нарязване на кабели; За вълна: апарати за багрене на лента, лисъози за облагородяване на лентата и меланжози за смесване и омасляване на лентата. Материали и суровини: растителни, животински и химични влакна; багрилни разтвори и омаслителни за вълнени влакна; кани за лентите; кантари. Документация: технологии, технологични карти и стандарти.</p>	<p>преработваната суровина; Технологична последователност на процесите за подготовка на влакната за предене, цел и същност на процесите; Устройство и действие на машините от технологичния поток; Технологичен режим при лисирането; Начини на конвертиране за получаване на ленти от химични влакна; Възможни дефекти и отпадъци, получавани при всеки един от процесите; Технологични изисквания към входящ и изходящ материал за всеки преход; Необходими климатични условия за провеждане на производствения процес; Технологична документация - видове,</p>	<p>материали и полуфабрикати по органолептичен метод; Качествено извършване на основните манипулации на машините за подготовка на влакната за предене; Организиране на труда и работното място; Анализиране на получени дефекти; Разчитане на технологична документация.</p>	<p>вниманието и наблюдателност; Съобразителност; Умение за устно изразяване; Търпение и упоритост; Готовност за работа в екип; Самоконтрол.</p>
--	---	--	---

		приложения; Технологични карти - съдържание, условни означения.		
4. Управлява и контролира машините за предене.	<p>Машини: рингови предачни машини и пневмомеханични предачни машини.</p> <p>Материали и суровини: предпрежда, лента от естествени и химични влакна и прежди;</p> <p>Кани за лентите, шпулни цеви, бобини, кантари.</p> <p>Документация: технологии, технологични карти и стандарти.</p>	<p>Основни текстилни суровини, техните свойства и приложението им;</p> <p>Цел и същност на процеса предене;</p> <p>Видове предачни машини, устройство и действие;</p> <p>Технологична последователност на операциите при предене;</p> <p>Основни системи на предене;</p> <p>Технологични показатели на входящ и изходящ продукт;</p> <p>Възможни дефекти и отпадъци, получавани при преденето;</p> <p>Необходими климатични условия за провеждане на производствения</p>	<p>Обслужване на машините за предене;</p> <p>Определяне вида на текстилните влакнести материали и полуфабрикати по органолептичен метод;</p> <p>Качествено извършване на основните манипулации при процеса предене;</p> <p>Организация на труда и работното място;</p> <p>Анализиране на получени дефекти;</p> <p>Разчитане на технологична документация.</p>	<p>Издръжливост на работа при еднообразна рутинна дейност;</p> <p>Способност за откриване и разпознаване на дефекти;</p> <p>Концентрация на вниманието и наблюдателност;</p> <p>Съобразителност;</p> <p>Умение за устно изразяване;</p> <p>Търпение и упоритост;</p> <p>Готовност за работа в екип;</p> <p>Самоконтрол.</p>

		процес; Технологична документация - видове, приложения; Технологични карти - съдържание, условни означения.		
5. Управлява и контролира машините за дообработка на преждите.	<p>Машини: дублирки, пресукала и автоклави за фиксиране.</p> <p>Материали и суровини: прежди, бобини, гранки, шпули.</p> <p>Документация: технологични карти, технологии, стандарти.</p>	<p>Цел и същност на дообработването на преждите;</p> <p>Устройство и действие на машините;</p> <p>Предварително зададените качествени характеристики на входящ и изходящ продукт;</p> <p>Възможни дефекти и отпадъци, получавани при процесите на дообработване;</p> <p>Технологична документация - видове, приложения; Технологични карти - съдържание, условни означения и т.н.</p>	<p>Обслужване на машините за дообработване на преждите;</p> <p>Определяне вида на текстилните влакнести материали и полуфабрикати по органолептичен метод;</p> <p>Качествено извършване на основните манипулации при процесите за дообработване на преждите;</p> <p>Организация на труда и работното място;</p> <p>Анализиране на получени дефекти;</p>	<p>Издръжливост на работа при еднообразна рутинна дейност;</p> <p>Способност за откриване и разпознаване на дефекти;</p> <p>Концентрация на вниманието и наблюдателност;</p> <p>Съобразителност;</p> <p>Умение за устно изразяване;</p> <p>Търпение и упоритост;</p> <p>Готовност за работа в екип;</p> <p>Самоконтрол</p>

			Разчитане на технологична документация.	
6. Извършва складиране на входящ и изходящ продукт, разопаковане и зареждане на машините от технологичния процес.	<p>Машини:</p> <p>машини от технологичния поток в предачното производство.</p> <p>Материали и суровини:</p> <p>Прежди;</p> <p>Контейнери;</p> <p>Палети;</p> <p>Количка;</p> <p>Мотокар.</p> <p>Документация:</p> <p>технологии,</p> <p>постановки,</p> <p>технологични карти,</p> <p>стандарти.</p>	<p>Видове текстилни суровини;</p> <p>Качество на входящ и изходящ продукт;</p> <p>Стандартни изисквания за складиране на входяща и изходяща продукция;</p> <p>Необходими климатични условия в складовите помещения;</p> <p>Технологична последователност в тъкачното производство.</p>	<p>Разпознаване на текстилните материали;</p> <p>Подреждане на материала по партиди съобразно нормативните изисквания;</p> <p>Разопаковане и проверка състоянието на конфекционните единици;</p> <p>Спазване на правилата за движение на транспорта в завода при транспортиране на материала до машината за зареждане.</p>	<p>Планиране и организиране на дейността;</p> <p>Умение за устно изразяване;</p> <p>Дисциплинираност;</p> <p>Самоконтрол;</p> <p>Умение за работа с хора;</p> <p>Отговорност.</p>
7. Извършва производствен (текущ) контрол на произвежданата продукция в предачен цех.	<p>Уреди и апарати:</p> <p>микроскоп,</p> <p>квадрантна везна,</p> <p>технически везни,</p> <p>аналитични везни,</p>	<p>Основни текстилни суровини, техните свойства и приложението им;</p> <p>Методи и условия на</p>	<p>Опериране с уреди за изпитване на материалите;</p> <p>Изпитване и оценяване на проби от</p>	<p>Способност за откриване и разпознаване на дефекти;</p> <p>Умение за вземане на решения;</p> <p>Концентрация на</p>

	<p>кондиционен апарат, автоматично мотовило, сукомер, линеен метър, ножици.</p> <p>Материали и суровини: образци за изпитване: влакна, ленти, пред-прежди и прежди.</p> <p>Документация: технологии, технологични карти, контролни карти и стандарти.</p>	<p>изпитване;</p> <p>Вземане и подготовка на образците за изпитване;</p> <p>Технологични изисквания към входящ и изходящ продукт на всяка машина от технологичния процес.</p>	<p>образците;</p> <p>Анализиране на резултатите и откриване на връзка между свойствата на текстилните материали и технологичния процес;</p> <p>Ползване на стандартизация и техникo-технологична документация.</p>	<p>вниманието и наблюдателност;</p> <p>Умение за устно и писмено изразяване;</p> <p>Дисциплинираност;</p> <p>Отговорност;</p> <p>Самоконтрол.</p>
<p>8. Изпълнява трудовите дейности при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>Средства за обезопасяване на работното място;</p> <p>Лични предпазни средства.</p>	<p>Здравословни и безопасни условия на труд в професионалното направление;</p> <p>Видовете лични и колективни предпазни средства и тяхното приложение;</p> <p>Видове средства за обезопасяване на работните места и тяхното конкретно приложение;</p>	<p>Спазване правилата за здравословни и безопасни условия на труд;</p> <p>Поддържане на ред и хигиена на работното място;</p> <p>Спазване на правилата за пожарна безопасност;</p> <p>Оказване на долекарска помощ;</p> <p>Подбор и използване на лични предпазни</p>	<p>Лична отговорност;</p> <p>Самоконтрол;</p> <p>Спазване на йерархията.</p>

		Възможности за възникване на опасни ситуации и адекватно реагиране при такива.	средства; Адекватно и своевременно реагиране при възникнали опасни ситуации.	
2. Специалност 5420302 "Тъкачно производство"				
1. Управлява и контролира машините за подготовка на основните нишки за тъкане.	<p>Машини:</p> <p>бобинарки, сновилни машини, скробвачни машини, инсталации за приготвяне на скроб, автоматични вдевачни машини и станози за ръчно вдяване.</p> <p>Материали и суровини:</p> <p>прежда, предачни шпули, бобини, основни кросна, скробвачни средства, нищелков комплект, куки за вдяване.</p> <p>Документация:</p> <p>технологии,</p>	<p>Основни текстилни суровини, техните свойства и приложението им;</p> <p>Технологични изисквания към преждите за основа;</p> <p>Технологична последователност на процесите за подготовка на основните нишки за тъкане;</p> <p>Цел и същност на процесите;</p> <p>Устройство и действие на машините за подготовка на основните нишки;</p>	<p>Обслужване на машините за подготовка на основните нишки за тъкане;</p> <p>Разпознаване и правилно съхранение на преждите за основа;</p> <p>Качествено извършване на основните манипулации съобразно технологичните изисквания;</p> <p>Организация на труда и работното място;</p> <p>Откриване и</p>	<p>Издръжливост на работа при еднообразна рутинна дейност;</p> <p>Способност за откриване и разпознаване на дефекти;</p> <p>Концентрация на вниманието и наблюдателност;</p> <p>Съобразителност;</p> <p>Умение за устно изразяване;</p> <p>Търпение и упоритост;</p> <p>Готовност за работа в екип;</p> <p>Самоконтрол.</p>

	технологични карти, рецепти за скроб и стандарти.	Видове вдявки в нищелките; Възможни дефекти и отпадъци, получавани при всеки един от процесите; Производителност на машините; Видове сплитки; Технологична документация - видове, приложения; Технологични карти - съдържание, условни означения	анализиране на най-често срещаните дефекти, причини за възникване и средства и начини за тяхното намаляване и отстраняване; Разчитане на технологична документация.	
2. Управлява и контролира машините за подготовка на вътъчните нишки за тъкане.	Машини: шпулмашина; апарати за емулгиране на вътъчната прежда; автоклави. Материали и суровини: прежда, предачни шпули, бобини, гранки, тъкачни шпули. Документация:	Основни текстилни суровини, техните свойства и приложението им; Технологични изисквания към преждите за вътък; Технологична последователност на процесите за подготовка на вътъчните нишки за	Обслужване на машините за подготовка на вътъчните нишки за тъкане; Разпознаване и правилно съхранение на преждите за вътък; Качествено извършване на основните манипулации	Издръжливост на работа при еднообразна рутинна дейност; Способност за откриване и разпознаване на дефекти; Концентрация на вниманието и наблюдателност; Съобразителност; Умение за устно изразяване; Търпение и упоритост; Готовност за работа в

	технологии, технологични карти.	тъкане, цел и същност на процесите; Устройство и действие на машините за подготовка на вътъчните нишки; Възможни дефекти и отпадъци, получавани при всеки един от процесите; Производителност на машините; Технологична документация - видове, приложения; Технологични карти - съдържание, условни означения.	съобразно технологичните изисквания; Организация на труда и работното място; Откриване и анализиране на най-често срещаните дефекти, причини за възникване и средства и начини за тяхното намаляване и отстраняване; Разчитане на технологична документация.	екип; Самоконтрол.
3. Управлява и контролира работата на тъкачния стан.	Машини: тъкачен стан. Материали и суровини: основни кросна, бобини, тъкачни шпули, основна и вътъчна прежда. Документация:	Основни текстилни суровини, техните свойства и приложението им; Цел и същност на процесите; Предназначение и класификация на основни и спомагателни	Обслужване на тъкачния стан; Качествено извършване на основните манипулации съобразно технологичните изисквания;	Издръжливост на работа при еднообразна рутинна дейност; Способност за откриване и разпознаване на дефекти; Концентрация на вниманието и наблюдателност; Съобразителност; Умение за устно

	технологии, постановки, технологични карти.	механизми; Устройство и действие на тъкачен стан; Видове сплитки и структура на тъканта; Начини на вдяване; Технологични изисквания към тъканта; Възможни дефекти, причини за тяхното възникване и отпадъци, получавани при процеса тъкане; Производителност на машините; Технологична документация - видове, приложения; Технологични карти - съдържание, условни означения и т.н.	Работа със специализиран софтуер в съответствие с инструкциите на производителя за построяване на тъкачна рисунка; Разпознаване на сплитка на дадена мостра; Организация на труда и работното място; Откриване и анализиране на най-често срещаните дефекти, причини за възникване и средства и начини за тяхното намаляване и отстраняване; Разчитане на технологична документация.	изразяване; Търпение и упоритост; Готовност за работа в екип; Самоконтрол.
4. Работи с машини за окачествяване и конфекциониране на тъкани.	Машини: прегледни машини за окачествяване; машини за скатяване, измерване и навиване на	Основни текстилни суровини, техните свойства и приложението им; Видове дефекти във външния вид на тъканта	Установяване на дефектите върху тъканта; Анализиране на най-често срещаните дефекти, причини за	Наблюдателност; Точност; Прецизност; Способност за анализ и синтез; Умение за вземане на

	<p>платовете.</p> <p>Материали и суровини:</p> <p>плат за окачествяване; текстилни лупи; ножици; конци за маркиране на дефектите; печат за маркиране дължината и качеството на плата.</p> <p>Документация: технологии, постановки, технологични карти, стандарти.</p>	<p>и влиянието им върху качеството на продукцията;</p> <p>Допустими стандартни отклонения на даден показател.</p>	<p>възникване и средства и начини за тяхното намаляване и отстраняване;</p> <p>Работа със стандарти и тяхното спазване.</p>	<p>решения;</p> <p>Концентрация на вниманието и наблюдателност;</p> <p>Умение за устно и писмено изразяване;</p> <p>Дисциплинираност;</p> <p>Отговорност;</p> <p>Самоконтрол.</p>
<p>5. Извършва производствен (текущ) контрол на произвежданата продукция на технологичния поток в тъкачното производство.</p>	<p>Уреди и апарати:</p> <p>квадрантна везна, технически везни, аналитични везни, кондиционен апарат, автоматично мотовило, сукомер, текстилна лупа, ролетка, ножици.</p>	<p>Основни текстилни суровини, техните свойства и приложението им;</p> <p>Методи и условия на изпитване;</p> <p>Вземане и подготовка на образците за изпитване;</p>	<p>Опериране с уреди за изпитване на материалите;</p> <p>Изпитване и оценяване на проби от образците;</p> <p>Анализиране на резултатите и откриване на връзка</p>	<p>Наблюдателност;</p> <p>Умение за вземане на решения;</p> <p>Концентрация на вниманието и наблюдателност;</p> <p>Умение за устно и писмено изразяване;</p> <p>Дисциплинираност;</p> <p>Отговорност;</p>

	<p>Материали и суровини: образци за изпитване - преди и тъкани.</p> <p>Документи: стандарти, технологии, постановки, технологични и контролни карти.</p>	<p>Технологични изисквания към входящ и изходящ продукт на всяка машина от технологичния процес;</p> <p>Видове сплитки и начини на вдяване;</p> <p>Видове дефекти във външния вид на тъканта и влиянието им върху качеството на продукцията;</p> <p>Допустими стандартни отклонения на даден показател.</p>	<p>между свойствата на текстилните материали и технологичния процес;</p> <p>Установяване на дефектите върху тъканта;</p> <p>Откриване и анализиране на най-често срещаните дефекти, причини за възникване и средства и начини за тяхното намаляване и отстраняване;</p> <p>Ползване на стандартизационна и технико-технологична документация.</p>	<p>Самоконтрол.</p>
<p>6. Складира входящ и изходящ продукт, разопакова и зарежда машините.</p>	<p>Машини: машини от технологичния поток в тъкачното производство.</p> <p>Материали и суровини: преди и тъкани; контейнери; палети; количка;</p>	<p>Видове текстилни суровини;</p> <p>Качество на входящ и изходящ продукт;</p> <p>Стандартни изисквания за складиране на входяща и изходяща продукция;</p> <p>Необходими климатични условия в складовите помещения;</p>	<p>Разпознаване на текстилните материали;</p> <p>Подреждане на материала по партиди съобразно нормативните изисквания;</p> <p>Разопаковане и проверка състоянието на конфекционните</p>	<p>Планиране и организиране на дейността;</p> <p>Умение за устно изразяване;</p> <p>Дисциплинираност;</p> <p>Самоконтрол;</p> <p>Готовност за работа в екип;</p> <p>Отговорност.</p>

	мотокар. Документация: технологии, постановки, технологични карти, стандарти.	Технологична последователност в тъкачното производство.	единици; Спазване на изискванията за осъществяване на вътрешнозаводския транспорт при транспортиране на материала до машината за зареждане.	
7. Изпълнява трудовите дейности при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	Средства за обезопасяване на всяко работно място; Лични предпазни средства.	Здравословни и безопасни условия на труд в професионалното направление; Видове лични и колективни предпазни средства и тяхното приложение; Видове средства за обезопасяване на работните места и тяхното конкретно приложение; Възможности за възникване на опасни ситуации и адекватно реагиране при такива.	Спазване правилата за здравословни и безопасни условия на труд; Поддържане на ред и хигиена на работното място; Спазване правилата за пожарна безопасност; Оказване на долекарска помощ; Подбор и използване на лични предпазни средства; Адекватно и своевременно реагиране при възникнали опасни ситуации.	Умение за вземане на решения; Концентрация на вниманието и наблюдателност; Дисциплинираност; Отговорност; Самоконтрол.
3. Специалност 5420303 "Плетачно производство"				

1. Управлява и контролира машините за подготовка на преждите за плетене.

Машини: сновилни машини; бобиниращи машини. Материали и суровини: бобини с прежди и нишки; основно кросно. Документация: технологии, постановки, технологични карти, стандарти.	Основни текстилни суровини, техните свойства и приложението им; Технологични изисквания към преждите за плетене; Технологична последователност на процесите за подготовка на нишките за плетене, цел и същност на процесите; Устройство и действие на машините за подготовка на преждите за плетене; Възможни дефекти и отпадъци, получавани при всеки един от процесите; Производителност на машините; Технологична документация - видове, приложения; Технологични карти - съдържание,	Обслужване на машините за подготовка на нишките за плетене; Разпознаване и правилно съхранение на преждите за плетене; Качествено извършване на основните манипулации съобразно технологичните изисквания; Организация на труда и работното място; Откриване и анализиране на най-често срещаните дефекти, причини за възникване и средства и начини за тяхното намаляване и отстраняване; Разчитане на технологична документация.	Издръжливост на работа при еднообразна рутинна дейност; Сръчност; Концентрация на вниманието и наблюдателност; Съобразителност; Умение за устно изразяване; Търпение и упоритост; Готовност за работа в екип; Самоконтрол.
---	---	---	---

2. Управлява и контролира плетачна машина.	<p>Машини: плоскоплетачни машини; кръглоплетачни машини; основоплетачни машини.</p> <p>Материали и суровини: прежди с различна линейна плътност, състав и цвят; спомагателни материали.</p> <p>Документация: технологии, постановки, технологични карти, стандарти.</p>	<p>условни означения.</p> <p>Текстилни материали, използвани в плетачното производство; Устройство и действие на видовете плетачни машини;</p> <p>Конструктивни особености на видовете плетачни машини;</p> <p>Взаимно разположение на бримкообразуващите елементи и тяхното предназначение; Структурни елементи на плетивото; Видове плетки; Възможни дефекти и причини за появата им; Производителност на плетачната машина; Технологична документация - видове, приложения; Технологични карти - съдържание, условни означения.</p>	<p>Обслужване на плетачните машини; Разпознаване видовете плетки; Изобразяване и проектиране на видовете плетки;</p> <p>Създаване на плетачна рисунка чрез използване на специализиран софтуер; Предотвратяване на дефекти по плетивата; Откриване и анализиране на най-често срещаните дефекти, причини за възникване и средства и начини за тяхното намаляване и отстраняване; Разчитане на технологична документация.</p>	<p>Издръжливост на работа при еднообразна рутинна дейност; Логическо мислене; Въображение и комбинативност; Концентрация на вниманието и наблюдателност; Съобразителност; Търпение и упоритост; Готовност за работа в екип; Самоконтрол.</p>
--	---	--	--	--

<p>3. Управлява и контролира машините за конфекциониране на плетените изделия.</p>	<p>Машини: оверлог; кетел машина; покривни шевни машини.</p> <p>Материали и суровини: разкроени детайли; шевни конци; помощни материали.</p> <p>Документация: технологии, постановки, технологични карти, стандарти.</p>	<p>Основни текстилни суровини, техните свойства и приложението им;</p> <p>Технологична последователност на процесите за конфекциониране на плетените изделия;</p> <p>Устройство, принцип на действие и приложение на видовете шевни машини за конфекциониране на плетените изделия;</p> <p>Възможни дефекти и отпадъци, получавани при всеки един от процесите;</p> <p>Технологична документация - видове, приложения;</p> <p>Технологични карти - съдържание, условни означения.</p>	<p>Обслужване на машините за конфекциониране на плетените изделия.</p>	<p>Сръчност;</p> <p>Отговорност;</p> <p>Прецизност;</p> <p>Комуникативност;</p> <p>Пространствена представа и въображение;</p> <p>Умение за вземане на решение;</p> <p>Наблюдателност;</p> <p>Самоконтрол.</p>
<p>4. Извършва заключителни процеси (окачествяване, маркиране, пакетиране и сортиране).</p>	<p>Материали и суровини: конфекционирани изделия;</p>	<p>Възможни дефекти, получавани при всеки един от процесите;</p> <p>Устройство, принцип на</p>	<p>Използване на приспособления и инструменти при окачествяване,</p>	<p>Сръчност;</p> <p>Отговорност;</p> <p>Прецизност;</p> <p>Наблюдателност;</p>

	ножици; сантиметър; пистолет за поставяне на етикети; опаковки за пакетиране в зависимост от начина на опаковане. Документация: стандарти.	действие и приложение на видовете машини за гладене, етикетиране и пакетиране при конфекционирание на плетените изделия; Изисквания при окачествяване, пакетиране, етикетиране на плетените изделия.	пакетиране, етикетиране на плетените изделия; Използване на видовете машини за гладене, етикетиране и пакетиране при конфекционирание на плетените изделия.	Самоконтрол.
5. Извършва контрол на произвежданата продукция през технологичния поток в плетачното производство.	Уреди и апарати: кондиционен апарат, квадрантна везна, технически везни, аналитични везни, автоматично мотовило, сукомер, текстилна лупа, ролетка, ножици. Материали и суровини: образци за изпитване. Документи: стандарти, технологии, постановки, технологични и	Методи и условия на изпитване; Вземане и подготовка на образците за изпитване; Технологични изисквания към входящ и изходящ продукт на всяка машина от технологичния процес; Видове плетки; Допустими стандартни отклонения на даден показател; Видове дефекти във външния вид на плетивото и влиянието им върху качеството на	Оперирание с уреди за изпитване на материалите; Изпитване и оценяване на проби от образците; Анализиране на резултатите и откриване на връзка между свойствата на текстилните материали и технологичния процес; Установяване на дефектите върху плетивото; Откриване и анализиране на	Умение за вземане на решения; Концентрация на вниманието и наблюдателност; Умение за устно и писмено изразяване; Дисциплинираност; Отговорност; Самоконтрол.

	контролни карти.	продукцията; Технологични изисквания.	най-често срещаните дефекти, причини за възникване и средства и начини за тяхното намаляване и отстраняване; Ползване на стандартизационна и технико-технологична документация.	
6. Изпълнява трудовите дейности при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	Средства за обезопасяване на всяко работно място; Лични предпазни средства.	Здравословни и безопасни условия на труд в професионалното направление; Видове лични и колективни предпазни средства и тяхното приложение; Видове средства за обезопасяване на работните места и тяхното конкретно приложение; Възможности за възникване на опасни ситуации и адекватно реагиране.	Спазване правилата за здравословни и безопасни условия на труд; Поддържане на ред и хигиена на работното място; Спазване на правилата за пожарна безопасност; Оказване на долекарска помощ; Подбор и използване на лични предпазни средства; Адекватно и своевременно реагиране при възникнали опасни ситуации.	Лична отговорност; Самоконтрол; Спазване на йерархията.

2.2. Тенденции в развитието на професионалното направление

Производството на текстил и облекло ще продължи да се развива преобладаващо в малки и средни предприятия (МСП), в които ще бъдат внедрявани иновационни технологии и оборудване. За осигуряване на устойчиво развитие на МСП се очаква опростяване на законовите, административните и данъчните условия, укрепване на инфраструктурата, поддържаща МСП, както и подобряване на достъпа до финансиране.

2.3. Възможности за професионална реализация

Придобилите втора степен на професионална квалификация по професията "Оператор в текстилното производство" могат да работят във фирмите за производство на текстил на длъжности от Националната класификация на професиите и длъжностите (2005 г.) от единични групи: 7431 Подготвители на нишки/влакна, 7432 Тъкачи, плетачи и сродни на тях, 8261 Машинни оператори в предачното производство, 8262 Машинни оператори в тъкачното производство и други, в това число допълнени при актуализиране на НКПД.

2.4. Възможност за повишаване на професионалната квалификация

Придобилият втора степен на професионална квалификация по една от специалностите на професията "Оператор в текстилното производство" може да се обучава по друга специалност от същата професия или по друга професия от професионално направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия", като обучението му по задължителната професионална подготовка, отрасловата професионална подготовка, както и част от специфичната професионална подготовка, се зачита след сравнение на държавните образователни изисквания по съответните професии.

След придобиване на втора степен на професионална квалификация по дадена специалност от професията "Оператор в текстилното производство" обучаваният може да повиши квалификацията си чрез:

- участие в работни срещи и други прояви в професионалната област;
- обучение в курсове и семинари, организирани от висши училища, обучаващи организации и фирми - производителки на материали, машини и други средства на труда, свързани с професията.

3. Цели на обучението

Основната цел на обучението по професията "Оператор в текстилното производство" - втора степен на професионална квалификация, е качествена подготовка за придобиване на професионални компетенции, които да гарантират на обучавания успешна реализация на пазара на труда.

3.1. Подцели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за здравословни и безопасни условия на труд;
- познава и използва личните предпазни средства, знае възможните опасни ситуации в процеса на трудовата дейност, реагира правилно и своевременно на проблема, като не застрашава живота и здравето - своите и на околните;
- умее да формулира проблеми и задачи; анализира и прави оценка на извършената работа; умее да води професионален разговор; умее да формулира писмено информация, засягаща професионалната област;
- участва в разпределянето на задачите между членовете на екипа; разбира своята роля в производството; отнася се с чувство за отговорност при изпълнение на

възложената задача; съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си;

- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда; познава пазарните отношения, мястото и ролята на отделните лица, фирмите, институциите и държавата в тях; разбира договорните отношения между работодател и работещ;

- намира и съхранява информация в компютъра; умее да ползва програмни продукти, свързани с професионалните му задачи;

- осъществява кратка комуникация на чужд език.

3.2. Подцели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага изискванията за здравословни и безопасни условия на труд в производството на текстил;

- познава специфичната терминология в текстилното производство;

- използва правилно основните текстилни суровини, познава техните свойства и приложението им в производството на текстил и облекло;

- познава и спазва технологичната последователност на процесите в производството на текстил, тяхната цел и същност;

- знае технологичните изисквания към произвеждания продукт;

- познава основните машини от технологичния процес в текстилното производство;

- знае правилата за транспорт и съхранение на суровини и готова продукция;

- притежава знания и умения за изпитване, оценка и контрол на качеството на продукцията съгласно действащите стандарти;

- познава видовете дефекти и причини за тях.

3.3. Подцели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по специфичната за професията "Оператор в текстилното производство" задължителна професионална подготовка:

3.3.1. Специалност 5420301 "Предачно производство"

След завършване на обучението по специалността "Предачно производство" обучаваният трябва да умее да управлява машините, включени в производствения процес в предачното производство, и да контролира качеството на произвеждания продукт, като:

- разпознава основните текстилни суровини, знае техните свойства и приложението им;

- познава процесите за първична обработка на влакната;

- познава основните системи на предене и последователността на технологичните процеси;

- съставя предачни смеси и предачни планове;

- обяснява принципното устройство и действие на машините, включени в производствения процес;

- работи на машините, включени в производствения процес за първична обработка на влакната и подготовката им за предене и дообработка на преждите;

- умее да извършва качествено основните манипулации при обслужване на машините за първична обработка на влакната в предачното производство;

- разчита технологична документация;

- оперира с уреди и апарати за извършване на качествен контрол, изпитване и оценка във всеки етап от производството на прежди в съответствие с нормативните изисквания;

- прилага усвоените знания за правилна организация на труда и работното място.

3.3.2. Специалност 5420302 "Тъкачно производство"

След завършване на обучението по специалността "Тъкачно производство" обучаваният трябва да умее да управлява машините, включени в производствения процес в тъкачното производство, и да контролира качеството на произвеждания продукт, като:

- разпознава основните текстилни суровини, знае техните свойства и приложението им в тъкачното производство;

- знае технологичната последователност на процесите за подготовка на основните и вътъчните нишки за тъкане, тяхната цел и същност;

- обяснява принципното устройство и действие на машините, включени в производствения процес;

- работи на машините за подготовка на нишките за тъкане, машините за тъкане и машините за окачествяване на готовата тъкан;

- познава видовете сплитки, елементите на технологичната рисунка, структурата на тъканта и начините на вдяване в бърдото и нищелките;

- разчита технологична документация;

- оперира с уреди и апарати за извършване на качествен контрол, изпитване и оценка във всеки етап от производството на тъкани в съответствие с нормативните изисквания;

- прилага усвоените знания за правилна организация на труда и работното място.

3.3.3. Специалност 5420303 "Плетачно производство"

След завършване на обучението по специалността "Плетачно производство" обучаваният трябва да умее да управлява машините, включени в производствения процес в плетачното производство, и да контролира качеството на произвеждания продукт, като:

- разпознава основните текстилни суровини, знае техните свойства и приложението им в плетачното производство;

- знае технологичната последователност на процесите за подготовка на нишки за плетене, тяхната цел и същност;

- знае технологичните изисквания при изпълнение на операциите при всеки процес;

- обяснява принципното устройство и действие на машините, включени в производствения процес;

- работи на машините за подготовка на нишките за плетене, машините за плетене и машините за конфекционироване на плетеното изделие;

- познава видовете плетки, строежа на плетивата, техните свойства и приложението им;

- разчита технологична документация;

- оперира с уреди и апарати за извършване на качествен контрол, изпитване и оценка във всеки етап от производството на плетени изделия в съответствие с нормативните изисквания;

- прилага усвоените знания за правилна организация на труда и работното място.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика по професията, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДООИ за придобиване на квалификация по професията "Оператор в текстилното производство" - втора степен на професионална квалификация.

Съдържанието на обучението по професията "Оператор в текстилното производство" - втора степен на професионална квалификация, е представено в таблица 3.

Таблица 3

Съдържание на обучението	
Професионални компетенции	Тематични области
1	2
Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления	
1. Знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място, не замърсява с работата си околната среда.	Правила и инструкции за безопасна работа; Противопожарна охрана; Екологична култура; Долекарска помощ; Вредности и професионални заболявания.
2. Осъществява ефективни комуникации при изпълнение на трудовата си дейност в работен екип, умее да формулира проблеми, да задава въпроси, да прави отчет за извършената работа.	Видове общуване; Принципи на деловото общуване; Правила за водене на делова кореспонденция.
3. Съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се с чувство за отговорност при изпълнението на задачата, която му е възложена; Разбира своята роля в производството и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.	Индивидуално трудово поведение; Групово трудово поведение; Мотивация.
4. Познава пазарните отношения, мястото и ролята на отделните лица в тях, фирмите, институциите и държавата.	Обекти и субекти на пазара; Икономически процеси, явления и отношения; Стопанско устройство на обществото; Документи и документо-

	оборот.
5. Познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда, разбира договорните отношения между работодател и работник.	Трудов договор и трудово-воправни отношения; Работно време, почивка, отпуски; Нормиране на труда; Права и задължения; Трудови спорове и решаването им; Социално осигуряване и лично застраховане.
6. Намира и съхранява информация в компютър и умее да ползва програмни продукти.	Конфигурация на компютъра; Устройства за въвеждане и съхраняване на данни; Съхраняване и намиране на информация; Работа с програмни продукти за създаване на документи.
7. Справя се с предвидими и рутинни задачи на работното място, като осъществява кратка комуникация на чужд език (нива А1 - А2 според общата европейска рамка за владеене на чужди езици).	Най-често употребявана лексика - четене и разбиране на текстове (стандартни, инструкции, указателни надписи и др.).
Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионалното направление	
8. Познава организацията на предприятието и правомощията на длъжностните лица.	Нормативни документи в производството; Организация на работното място.
9. Познава и спазва технологичната дисциплина при изпълнение на технологичните операции.	Видове технологични процеси; Видове машини, апарати и съоръжения; Видове техническа и технологична документация.
10. Умее да разчита технологична документация.	Условни означения в технологичните документи; Видове техническа и технологична документация.
11. Познава основните процеси, машини, апарати, съоръжения и инсталации в	Основни процеси при производството на текстил;

производството на текстилни изделия.

Устройство на машини, апарати, съоръжения и инсталации в производството на текстилни изделия.

Специфична за професията "Оператор в текстилното производство" задължителна професионална подготовка
Специалност 5420301 "Предачно производство"

---

12. Познава основните текстилни суровини, техните свойства и приложението им в предачното производство.

Класификация на текстилните материали;
Структура, свойства и състав на текстилните влакна.

13. Умее да съставя смеси и проектира предачни планове.

Изисквания при съставяне на смеси в предачното производство;
Начини на смесване на текстилни влакнести материали;
Изчисления - методи;
Съставяне на технологии за получаване на прежди по различните системи на предене;
Технологични изисквания към входящ и изходящ продукт.

14. Познава основните системи на предене и технологичната последователност на процесите при всяка от тях.

Класификация на системите за предене в зависимост от преработвания материал;
Технологични процеси при различните системи на предене;
Технологични изисквания към входящ и изходящ продукт.

15. Обяснява принципното устройство и действие на машините от технологичния процес в предачното производство.

Устройство, действие и технологични показатели на машините в предачното производство;
Класификация на машините в зависимост от преработваната суровина;
Конструктивни особености на машините;
Отпадъци и дефекти;
Производителност на машините.

---

16. Да умее да управлява и контролира машините, включени в производствения процес, за получаване на нишковидни изделия	Основни и спомагателни механизми - конструктивни особености; Последователност на технологичните операции при обслужване на машината; Качествено изпълнение на манипулациите при обслужване на машината; Дефекти и причини за получаването им.
17. Да извършва качествен контрол при производството на прежди според технологичните изисквания	Методи за вземане на проби; Методи и условия на изпитване; Изпитване и оценяване на пробите; Лабораторни уреди; Видове дефекти и влиянието им върху качеството на готовата прежда; Стандартизационни документи; технологични карти; контролни карти.
Специалност: 5420302 "Тъкачно производство"	
18. Познава основните текстилни суровини, техните свойства и приложението им в тъкачното производство.	Класификация на текстилните материали; Структура, свойства и състав на текстилните влакна; Технологични изисквания към преждите, предназначени за основа и вътък.
19. Познава видовете сплитки, елементите на технологичната рисунка, структурата на тъканта и начините за вдяване в бърдото и нишелките.	Характеристика, елементи и параметри на сплитките; Начини на изобразяване на сплитките и съставяне на пълна тъкачна рисунка; Зависимост между сплитка и физико-механичните свойства на тъканите.
20. Обяснява принципното устройство и действие на машините от технологичния процес в тъкачното производство.	Цел и същност на процесите; Класификация на машините; Принципно устройство и действие на машините;

	<p>Конструктивни особености на машините; Отпадъци и дефекти, получавани при всеки един от процесите; Производителност на машините.</p>
<p>21. Умее да управлява и контролира машините, включени в производствения процес за получаване на тъкани.</p>	<p>Основни и спомагателни механизми - конструктивни особености; Последователност на технологичните операции при обслужване на машината; Качествено изпълнение на манипулациите при обслужване на машината; Дефекти и причини за получаването им; Организация на труда и работното място.</p>
<p>22. Извършва качествен контрол и оценка при производството на тъкани.</p>	<p>Методи за вземане на проби; Методи и условия на изпитване; Изпитване и оценяване на пробите; Лабораторни уреди; Видове дефекти и влиянието им върху качеството на тъканта; Стандартизационни документи; технологични карти; контролни карти.</p>
<p>Специалност: 5420303 "Плетачно производство"</p>	
<p>23. Познава основните текстилни суровини, техните свойства и приложението им в плетачното производство.</p>	<p>Класификация на текстилните материали; Структура, свойства и състав на текстилните влакна; Технологични изисквания към преждите; предназначени за плетачното производство.</p>
<p>24. Познава видовете плетки, строежа на плетивата, техните свойства и предназначението им.</p>	<p>Характеристика и строеж на плетивата; Начини на получаване на плетивата; Начини за изобразяване на плетивата; Свойства и приложение на</p>

	плетивата.
25. Обяснява принципното устройство и действие на машините от технологичния процес в плетачното производство.	Цел и същност на процесите; Класификация на машините; Принципно устройство и действие на машините; Конструктивни особености на машините; Отпадъци и дефекти, получавани при всеки един от процесите; Производителност на машините.
26. Умее да управлява и контролира машините, включени в производствения процес за получаване на плетено изделие.	Основни и спомагателни механизми - конструктивни особености; Последователност на технологичните операции при обслужване на машината; Качествено изпълнение на манипулациите при обслужване на машината; Дефекти и причини за получаването им; Организация на труда и работното място.
27. Извършва качествен контрол и оценка при производството на тъкани.	Методи за вземане на проби; Методи и условия на изпитване; Изпитване и оценяване на пробите; Лабораторни уреди; Видове дефекти и влиянието им върху качеството на тъканта; Стандартизационни документи; Технологични карти, контролни карти.

5. Система за оценяване и сертифициране

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение е в съответствие с изискванията на Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване, издадена от министъра на образованието и науката (обн., ДВ, бр. 37 от 2003 г., в сила от 22.04.2003 г.; попр., бр. 48 от 2003 г.; изм., бр. 46 от 2004 г., в сила от 28.05.2004 г.; изм. и доп., бр. 65 от 2005 г., в сила от учебната 2005/2006 г.). При оценяването се определя степента на постигане на поставените цели и подцели на

обучението. Оценкаите от проверките се изчисляват по шестобалната система.

5.1. Оценкаване на междинно ниво

5.1.1. За оценкаване по теория

Слаб 2 - обучаваният не е осмислил основните понятия, не умее да ги дефинира, не е усвоил основни факти, процеси, явления, закони и зависимости.

Среден 3 - обучаваният е осмислил основни понятия, умее да ги дефинира и с тяхна помощ описва основни факти, процеси, явления, закони и зависимости.

Добър 4 - обучаваният разбира, обяснява и сравнява факти, методи, схеми, зависимости.

Много добър 5 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в познати ситуации.

Отличен 6 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в нови ситуации; прави анализи, оценки и сравнения на процеси, явления, технологии по предварително зададени критерии.

5.1.2. За оценкаване по практика

Слаб 2 - обучаваният не умее да прилага усвоените знания при изпълнение на практическото задание по предварително дадени указания.

Среден 3 - обучаваният изпълнява отделни операции в познатата ситуация по предварително зададени указания, спазвайки правилата за безопасен труд.

Добър 4 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в познатата ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд.

Много добър 5 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в познатата ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд.

Отличен 6 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в познатата ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд; подбира сам методи, суровини и материали; оценява качеството на работата си.

5.1.3. При оценкаване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценкаване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;

- определяне на минималния брой точки, при който обучаваният се счита за издържал (обучаваният е овладял минималните знания и умения, необходими да продължи обучението му);

- определяне на критерии за оценкаване на всяка задача от изпитването;

- въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка;

- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система.

5.1.4. Инструменти за оценкаване - тест, практическо задание, устно и писмено изпитване, практически задачи и други. Разработват се в съответствие с научните изисквания за всеки от тях. Степента на трудност на конкретните въпроси, задачи, задания и други трябва да е съобразена с равнището на професионални компетенции, зададено в точка 3 на "Цели на обучението".

5.2. Оценкаване на изхода

Държавните изпити за придобиване на втора степен на професионална квалификация са два - по теория на професията и по практика на професията, и се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката, в съответствие с ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Оператор в текстилното производство".

5.2.1. Изпит по теория

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подделите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подделите. Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка са представени в таблица 4.

Таблица 4

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
1. Знания за общите и специфичните дейности при производството на текстил.	<p>Познава основните текстилни суровини, техните свойства и приложението им;</p> <p>Знае технологичната последователност на процесите, тяхната цел и същност;</p> <p>Познава основните и спомагателните средства, използвани в технологичния процес;</p> <p>Обяснява принципното устройство и действие на машини, апарати и съоръжения;</p> <p>Знания и умения за изработка на тъкачна рисунка и предачен план на линейни и площни текстилни изделия;</p> <p>Познава методите за извършване на качествен контрол във всички етапи на производството на продукта;</p> <p>Познава видовете дефекти и причините за тяхното получаване.</p>	80
2. Икономически и трудовоправни знания и умения.	<p>Познава общите принципи на трудовото законодателство;</p> <p>Познава основните форми и системи на заплащане на труда.</p>	5
3. Знания за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	<p>Познава изискванията за предпазване на живота и здравето - своя и на околните;</p> <p>Познава правилата за</p>	15

безопасна работа на
 работното място;
 Разпознава опасни ситуации в
 процеса на работа и
 своевременно реагира;
 Описва начините за оказване
 на първа помощ на
 пострадал от авария;
 Познава изискванията за
 опазване на околната среда
 при изпълнение на
 конкретна задача;
 Познава правилата за
 ефективно екологично
 използване на
 електротехнически,
 химически и пожароопасни
 материали и изделия.

Общо	100
------	-----

5.2.2. Изпит по практика

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка са представени в таблица 5.

Таблица 5

Критерии	Показатели	Тежест т (%)
1	2	3
1. Спазване на изискванията за безопасност, охрана на труда и организация на работното място.	<p>Не застрашава живота и здравето - своя и на околните, при изпълнение на изпитното задание;</p> <p>Избира и ползва правилно лични предпазни средства;</p> <p>Умее безопасно да работи с машини в производствения цех и на работното място;</p> <p>Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефинира и спазва предписания за своевременна реакция;</p>	10

	Описва дейностите за опазване на околната среда, свързани с изпитната му работа, включително почистване на работното място.	
2. Организация на работното място и правилен подбор на предмети и средства на труда, съобразно изпитното задание.	Поддържа целесъобразно материалите, за да осигури удобство и точно спазване на технологията; Избира необходимите: суровини и материали, машини и съоръжения, инструменти за обслужване на машините; Употребява материалите целесъобразно; Работи с равномерен темп в определеното време.	10
3. Спазване на технологичната последователност на операциите - според изпитното задание.	Определя самостоятелно технологичната последователност на операциите; Спазва технологичната последователност в процеса на работа.	10
4. Качество на изпълнение на изпитното задание.	Правилно използва основните и спомагателните материали според предназначението им; Правилно използва инструментите за обслужване на машините; Правилно извършва операциите при производство на текстилното изделие, в съответствие с изискванията на съответната технология; Осигурява съответствие на крайното изделие с предварително зададените технологични параметри; Изпълнява задачата в поставения срок.	60
5. Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на изпитното задание.	Осъществява качествен контрол на изделието през всички етапи от неговото производство; Отстранява грешки в процеса на производство и	10

прави оценка на готовото
изделие съобразно
предварително зададените
технологични изисквания.

Общо

100

5.3. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Удостоверяването на професионалното образование и обучение се определя съгласно Закона за професионалното образование и обучение.

Завършено професионално образование се удостоверява със:

1. диплома за завършено средно образование;
2. свидетелство за професионална квалификация.

Завършено професионално обучение с придобиване на степен на професионална квалификация се удостоверява със:

1. свидетелство за основно образование или документ за завършен клас от основното или средното образование;
2. свидетелство за професионална квалификация.

За завършено професионално обучение за придобиване на квалификация по част от професията, за актуализиране или за разширяване на професионалната квалификация се издава удостоверение за професионално обучение.

Съдържанието на документите се определя съгласно Държавното образователно изискване за документите за системата на народната просвета (Наредба № 4 от 2003 г. за документите за системата на народната просвета, издадена от министъра на образованието и науката (обн., ДВ, бр. 41 от 2003 г.; попр., бр. 48 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 65 от 2003 г., бр. 47 от 2004 г., бр. 55 от 2005 г., бр. 47 от 2006 г.).

6. Изисквания към материалната база

Материалната база трябва да бъде в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове на Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на вътрешните работи, Министерството на здравеопазването, Министерството на регионалното развитие и благоустройството и съответните български стандарти.

Обучението по теория на професията се осъществява в учебни кабинети, а по практика - в учебни работилници или базови обекти (предприятия), при предварително сключени договори.

6.1. Учебни кабинети

6.1.1. Основно оборудване и обзавеждане

Работно място за всеки обучаван (учебна маса и стол), работно място на обучаващия (учебна маса и стол), учебна дъска, шкафове, платно за прожектиране, технически средства и аудио-визуална техника (диапроектор, шрайбпроектор, компютър и др.).

6.1.2. Учебни помагала

Демонстрационни табла, схеми, диапозитиви, макети и модели, реални образци, учебни видеофилми, каталози, програмни продукти, справочници, наредби, правилници и др., съобразени с преподаваното учебно съдържание.

6.1.3. Помощно оборудване

Тебешир, гъба за изтриване, чертожни инструменти, пердета или щори за прозорците, кошче за отпадъци

6.2. Учебна работилница

В учебни работилници се провежда обучението по практика на професията.

Те се оборудват с машини и съоръжения, както и със съответните помагала съобразно усвояваната професия и специалности. Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучавани, както и едно работно място за обучаващия.

Работното място на обучавания е в съответствие с нормативите за извършване на съответната дейност и с методическите изисквания. За работно място се счита площта, върху която се намират: машини, съоръжения и инвентар, необходими за работа. При разполагане на работните места са спазени изискванията за осветеност, необходим работен фронт и функционална близост с необходимите суровини и материали. Нормативните изисквания към учебната работилница са в съответствие с дейностите, които ще се извършват в нея, с видовете технологични процеси, с ергономичните, естетичните изисквания и методическите указания.

Обучаващите институции, провеждащи обучение по професията "Оператор в текстилното производство", е задължително да имат учебни работилници по практика на специалността и лабораторна практика.

Всички учебни работилници и учебни лаборатории се обзавеждат с машини и съоръжения, онагледяващи табла, демонстрационни макети и реални образци съобразно формирането на практически умения у обучаваните.

Необходимото обзавеждане за всяка специалност (основни материали, инструменти и машини) следва да бъде съобразено с отразеното в т.2 "Профил на професията", графа "Предмети и средства на труда",

6.3. Материална база

Тя трябва да бъде в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове на Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на вътрешните работи, Министерството на здравеопазването, отрасловите министерства и съответните български стандарти.

7. Изисквания към обучаващите

7.1. По теория:

Право да преподават теория имат лица с висше образование, с образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" от областта "Технически науки" по специалности, съответстващи на учебните предмети (модули) от отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка.

7.2. По практика:

Право да преподават практика имат лица с висше образование с образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" от областта "Технически науки" по специалности и учители по практика по съответната специалност, съответстващи на учебните предмети (модули) от отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка.

Препоръчително е обучаващите да участват в курсове за повишаване на квалификацията.

8. Процедури за преглед и актуализиране на Държавното образователно изискване по професията "Оператор в текстилно производство"

- Апробиране на ДООИ в обучаващи институции;
- Текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДООИ;
- Ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.